N:o 36.

Ank. till Riksd. Kansli d. 29 Mars 1870, kl. 11 f. m.

Utlåtande, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader samt sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.

(R. A.)

I sammanhang med afgifvet förslag till reglering af utgifterna under Riks-statens Sjette Hufvudtitel har Kongl. Maj:t i sin nådiga Proposition om statsverkets tillstånd och behof, hos Riksdagen gjort framställning om de tillfälliga anslag, hvilka Kongl. Maj:t ansett böra beviljas för utförande af väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag; och får Stats-Utskottet, jemlikt hvad Utskottet i sitt, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Sjette Hufvudtitel, afgifna Utlåtande N:o 26 tillkännagifvit, nu meddela särskildt yttrande öfver ej mindre Kongl. Maj:ts, än enskilde motionärers framställningar om medels beviljande för dylika arbeten.

A) Väganläggningar och vägförbättringar.

1:o.

Angående anslag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af mindre goda vägar.

För *anläggning* af *nya* samt *förbättring eller omläggning* af *backiga* eller *eljest mindre goda vägar* har Kongl. Maj:t uti ofvanberörda nådiga Proposition föreslagit, att Riksdagen måtte fortfarande till Kongl. Maj:ts disposition anvisa enahanda belopp, eller 150,000 R:dr, som under flera föregående riksdagar för hvarje år beviljats.

Enligt hvad Stats-Utskottet inhemtat ej mindre af det vid den nådiga Propositionen fogade Statsråds-protokoll rörande civilärenden (Bil. N:o 5 a sid. 39), än ock af Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader till Utskottet aflemnade generalförslag rörande ifrågasatta allmänna arbetsföretag, äro, i afvaktan på statsunderstöd, hos bemälde Styrelse hvilande en mängd planer till vägarbeten inom olika delar af landet, af sådan beskaffenhet, att deras understödjande lämpligast kan ske af den fond, Kongl. Maj:t sålunda af Riksdagen äskat; och uppgå de understöd, Styrelsen förordat för dessa, i trenne klasser upptagna arbeten till ett sammanlagdt belopp af 1,086,720 R:dr, nemligen:

i första klassen (eller de, som företrädesvis ansetts förtjenta af understöd)	R:dr	421,920: —
i andra klassen	»	631,800: —
i tredje klassen	»	33,000: —
	Summa R:dr	1,086,720: —

Då de statsunderstöd, som af ifrågavarande medel beviljas, vanligen uppgå till $^2/_3$:delar af den beräknade kostnaden, har inom Utskottet fråga blifvit väckt om icke, sedan menigheterna numera i allmänhet klart inse och fullt uppskatta värdet af förbättrade kommunikationsanstalter, det skulle befinnas lämpligt, att vid det ifrågavarande anslagets beviljande fästades det vilkor, att understöd af dessa medel icke i något fall finge öfverstiga hälften af den kostnad, som för arbetets utförande enligt fastställd plan blifvit beräknad. Ehuru det icke kan förnekas, att anslagssumman härigenom blefve tillräcklig för långt flera arbetsföretag och att understödet, äfven om det inskränktes till hälften af den för hvarje arbete beräknade kostnad, måhända i de flesta fall blefve tillräckligt för att förmå vederbörande menigheter att utföra nödiga vägförbättringar, har dock Utskottet tvekat att såsom bestämdt vilkor vid anslagets beviljande föreslå en sådan inskränkning, enär det torde vara lämpligast att, hädanefter såsom hittills, åt Kongl. Maj:t öfverlemnas att, efter pröfning af de i hvarje särskildt fall förekommande omständigheter och förhållanden, bestämma understödets belopp.

Under förhoppning att Kongl. Maj:t behagar i hvarje särskildt fall tillse, att icke större statsbidrag beviljas, än behofvet för arbetsföretagets åvägabringande oundgängligen påkallar, hemställer Utskottet alltså,

att Riksdagen måtte, för *anläggning af nya samt förbättring af backiga eller eljest mindre goda vägar*, till Kongl. Maj:ts disposition för år 1871 på Riksgälds-kontoret anvisa ett anslag af Etthundrafemtiotusen R:dr.

2:o.

Vid 1865—1866 års riksdag beviljades till väganläggning mellan *Åsele* och *Wilhelmina kyrkoby* i *Westerbottens län* ett statsbidrag af 50,000 R:dr, hvaraf 10,000 R:dr anvisades att utgå under år 1867, hvarefter i ytterligare afräkning derå anvisats till lyftning under år 1868 ett belopp af 15,000 R:dr samt under år 1869 ytterligare 20,000 R:dr, eller tillhopa 45,000 R:dr; och har Kongl. Maj:t nu äskat att återstoden af anslaget måtte beviljas, att utgå med 5,000 R:dr.

Väganläggning mellan Åsele och Wilhelmina kyrkoby i Westerbottens län.

Då, enligt hvad Utskottet af förenämnda generalförslag inhemtat, ifrågavarande arbete bör vara färdigt till afsyning den 1 nästkommande Oktober, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte till utgående från Riksgälds-kontoret under innevarande år anvisa återstoden, Femtusen R:dr, af det för väganläggningen mellan *Åsele* och *Wilhelmina kyrkoby* i *Westerbottens län* vid 1865 och 1866 års riksdag beviljade anslag å 50,000 R:dr.

3:o.

Bland de flera föreslagna vägarbeten af det omfång och den beskaffenhet att den årliga vägbyggnadsfonden är otillräcklig att till deras utförande anvisa bidrag, hvilka vägarbeten finnas omförmälda å sid. 36 i Bil. N:o 5 a till Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående statsverkets tillstånd och behof, har Kongl. Maj:t ansett sig nu endast böra *förorda* understöd för väganläggningen mellan *Lycksele* och *Wilhelmina kyrkoby* i *Westerbottens län.* Genom berörda anläggning, som afser en vägsträcka af 9 mil 2,988 fot, skulle, enligt hvad af berörda bilaga inhemtas, den nära fullbordade nya vägen från Åsele till Wilhelmina sammanbindas med en gammal häradsväg från Lycksele till Umeå, samt för Wilhelmina sockens innevånare beredas kommunikation med Lycksele kyrkoplats, der Lappmarkens provincialläkare, veterinär, kronofogde och apotek äro förlagda och hvarest det största varuutbytet mellan nedra landets och Lappmarkens produkter eger rum. Såsom ytterligare skäl för denna väganläggning, har chefen för Kongl. Civil-departementet anfört att, enligt undersökningsförrättarens, Kapitenen Nordbecks, i ämnet yttrade åsigt, ifrågavarande väg mellan Wilhelmina och Lycksele vore den vigtigaste och mest behöfliga i Westerbottens lappmarker, synnerligast som befolkningen i Lycksele och Wilhelmina socknar år 1860 uppgick till 7,488 personer, eller nära hälften af befolkningen i sagda

Väganläggning mellan Lycksele och Wilhelmina kyrkoby i Westerbottens län.

lappmarker, samt allmogen i de byar och lägenheter, hvilka ligga invid den föreslagna väglinien, sommartiden icke hade annan utväg för framskaffandet af sina förnödenheter, än att bära dem, enär vattendrag för båtfärd saknades. Kostnaden för väganläggningen vore beräknad till 160,095 R:dr; och hade Wilhelmina och Lycksele socknars innevånare förbundit sig att utföra vägarbetet, om de erhålla ett statsanslag, motsvarande $^2/_3$:delar af beräknade anläggningskostnaden. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Landstinget hade vitsordat behofvet och ändamålsenligheten af väganläggningen och såsom ytterligare skäl för beviljandet af statsbidrag till densamma och för detta bidrags anvisande att utgå redan innevarande år anfört, att fattigdomen och arbetsbristen i orten, efter flera års felslagna skördar, vore stor och att, derest icke ett större arbetsföretag der anordnades, undsättningslån måste sökas.

Med afseende å hvad om behofvet och nyttan af denna väganläggning sålunda blifvit anfördt, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till densammas utförande bevilja statsbidrag till belopp, som, i jemnt hundratal närmast motsvarar $^2/_3$:delar af anläggningskostnaden, eller med 106,700 R:dr, samt att af detta belopp för år 1871 måtte anvisas 15,000 R:dr.

Ehuru den summa, hvilken sålunda blifvit föreslagen att för nästkommande år till ifrågavarande väganläggning anvisas, icke uppgår till något större belopp, anser dock Utskottet betänkligt att till ett vägarbete i dessa aflägse belägna orter under nuvarande förhållanden bevilja ett bidrag, som, innan arbetet blifver fullbordadt, skulle komma att ådraga Staten den betydliga utgiften af mer än Etthundratusen R:dr, helst af hvad en motionär från Wester-Norrlands län, hvilken föreslagit en väganläggning mellan Ramsele och Ströms socken, blifvit upplyst, anledningar icke saknas till det antagande, att möjligen angelägnare vägarbeten inom de Norrländska länen behöfva statsunderstöd för att kunna komma till verkställighet. Under sådana förhållanden anser sig Utskottet nu icke kunna förorda anvisandet af några medel för ifrågavarande väganläggning, utan hemställer,

att Kongl. Maj:ts nådiga framställning om anvisande af statsbidrag till väganläggning mellan *Lycksele* och *Wilhelmina* kyrkobyar i Westerbottens län icke må vinna Riksdagens bifall.

Väganläggning mellan Ramsele socken i Wester-Norrlands län och Ströms socken i Jemtlands län.

4:o.

Uti en inom Andra kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 68) har Herr *P. Engman* från Wester-Norrlands län föreslagit, att Riksdagen måtte för väganläggning mellan *Ramsele socken* i

Wester-Norrlands län och *Ströms socken* i *Jemtlands län* bevilja ett emot den beräknade kostnadssumman eller två tredjedelar deraf svarande belopp, 65,930 R:dr R:mt, att utan återbetalningsskyldighet utgå med en tredjedel under åren 1871, 1872 och 1873.

I afseende på denna väganläggning har af motionären hufvudsakligen blifvit anfördt, att den föreslagna vägen komme att sammanbinda två län, i trakter der på många mils afstånd väganläggning saknas; att hela befolkningen inom Ramsele och Hammerdahls tingslager, uppgående vid 1868 års slut till 16,415 personer, komme i mer eller mindre mån att draga fördel af denna väganläggning; att från Hernösand till Sollefteå vore tio mils ångbåtsled samt derifrån till nedre ändan af Hellgumssjön fullständig landsväg af 2 mils längd; att från nedre ändan af Hellgumssjön till Ödsgårdsforsen, omkring 3 mil, ångbåt skulle kunna användas; att landsvägen, som går på norra sidan om Hellgumssjön, leder ända till Ramsele kyrka, men icke längre, i sträckningen mot Ström i Jemtlands län; att det således vore från Ramsele kyrka till Ströms s. k. vattudal som väg saknades; samt att denna floddal, som från nedre ändan af Ströms socken vesterut är segelbar på en sträcka af 10 till 12 mil, redan innevarande sommar komme att befaras med en för sådant ändamål inköpt ångbåt.

Motionären har vidare uppgifvit att, enligt 1863 gjorda beräkningar, redan då, dels till, dels ifrån dessa socknar transporterades minst 3,000 lass årligen, hvarje lass beräknadt till 8 centner, eller tillhopa 24,000 centner, hvilken ej obetydliga varutransport nu, i saknad af väg, endast under några månader vintertiden kunde ega rum; samt att Ramsele och Ströms socknar åtagit sig att verkställa vägbrytningen och för framtiden underhålla vägen, mot erhållande af $^2/_3$:delar af den beräknade kostnadssumman för väganläggningen, till hvilken Hernösands stadsfullmäktige anslagit ett bidrag af 5,000 R:dr.

Ehuru den ifrågavarande väganläggningen, hvilken är beräknad till en kostnad af 98,900 R:dr, blifvit i Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens generalförslag uppförd bland första klassens arbeten till erhållande af ett statsbidrag, motsvarande $^2/_3$:delar deraf, eller 65,930 R:dr, samt de skäl för väganläggningen, som af motionären anförts, synts Utskottet synnerligen behjertansvärda, har dock Utskottet, vid det förhållande, att statsverkets närvarande ställning icke medgifver beviljandet af särskilda statsbidrag för större vägarbeten, funnit sig böra hemställa,

att Herr Engmans ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

5:o.

Väganläggning mellan Gideå och Trehörningssjö kyrkor i Wester-Norrlands län.

Till Stats-Utskottet har jemväl blifvit remitterad en inom Andra Kammaren af Herr *P. O. Hörnfeldt* väckt motion (N:o 30), att Riksdagen måtte, för väganläggning emellan *Gideå* och *Trehörningssjö kyrkor* i *WesterNorrlands län*, anvisa ett understöd af allmänna medel, utan återbetalningsskyldighet, motsvarande två tredjedelar af den beräknade anläggningskostnaden, eller 48,000 R:dr R:mt, att utgå med en tredjedel under hvartdera af åren 1870, 1871 och 1872 och under vilkor det ortens väghållningsskyldige innevånare, utan vidare statsbidrag, anlägga och framdeles underhålla sagde väg.

Enligt Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens ofvanberörda generalförslag har kostnaden för ifrågavarande väg, med en längd af 3 mil 16,750 fot, beräknats till 72,000 R:dr; men dels i anseende till de i förslaget upptagna höga arbetspriser, dels emedan väganläggningen åsyftar endast en lokalkommunikation, har bemälde Styrelse derför bland andra klassens arbeten härför endast förordat ett statsbidrag af 36,000 R:dr.

Vid sådant förhållande och i öfverensstämmelse med de uti nästföregående tvänne punkter yttrade åsigter, har Utskottet funnit sig böra hemställa,

att Herr Hörnfeldts ifrågavarande motion må lemnas utan afseende.

6:o.

Omläggning af allmänna landsvägen mellan Hvetlanda och Serarps gästgifvaregårdar inom Östra härad af Jönköpings län.

Med bifall till Stats-Utskottets vid sistlidne riksdag under N:o 16 afgifna Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om statsbidrag till åtskilliga väganläggningar inom Kronobergs, Calmar och Jönköpings län, för beredande af arbetsförtjenst åt den till följd af missväxt nödlidande befolkningen i dessa län, beviljade Riksdagen, för omläggning af allmänna landsvägen mellan *Hvetlanda* och *Serarps gästgifvaregårdar* inom *Östra härad* af *Jönköpings län*, ett anslag af Fyratio tusen Riksdaler, deraf 15,000 R:dr att utgå under år 1869 och lika belopp år 1870 med föreskrift derjemte att, derest för år 1870 till Kongl. Maj:ts disposition anvisades vanligt anslag för anläggning af nya eller omläggning och förbättring af backiga eller eljest mindre goda vägar, de för samma år till denna jemte tvänne andra vägförbättringar beviljade medel skulle af berörda anslag utgå. Som likväl ej blifvit bestämdt när återstående beloppet, 10,000 R:dr, af ifrågavarande anslag skall få lyftas, har Herr *John Stålhammar* uti en inom Första Kammaren väckt

motion (N:o 15) anhållit, att som kommunen, för att under sistlidet år skaffa förtjenst åt så stor arbetsstyrka, som det var möjligt emottaga, genom upplåning anskaffat de för vägomläggningens skyndsamma bedrifvande utöfver samma års anslag, 15,000 R:dr, erforderliga medel, under förhoppning att utbekomma återstående anslagsbeloppet så snart arbetet vore färdigt och behörigen afsynadt, återstoden 10,000 R:dr af det för ifrågavarande vägomläggning beviljade anslag måtte varda anvisadt att under innevarande år utbetalas så snart vägen blifvit af vederbörande embetsmyndighet afsynad och godkänd.

Enär hvarken uti Kongl. Maj:ts ofvanberörda, vid sistlidne riksdag afgifna nådiga Proposition rörande ofvanberörda vägarbete, eller uti det derom af Väg- och Vattenbyggnads-styrelsen, å Kongl. Maj:ts och Kronans vägnar, afslutade kontrakt någon tid finnes bestämd då återstående beloppet af ifrågavarande anslag skall till vederbörande utbetalas, samt Kongl. Maj:t icke heller funnit skäl att rörande detta ämne till nuvarande Riksdag göra någon framställning, anser sig Utskottet böra hemställa,

att Herr Stålhammars ifrågavarande framställning, i sakens nuvarande skick, icke må af Riksdagen bifallas.

B) **Hamn- och Brobyggnader.**

7:o.

Anslag till mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder.

Såsom fond för *understödjande af mindre hamn- och brobyggnader* samt *upprensning af åar och farleder* har Kongl. Maj:t i sin nådiga Proposition om statsverkets tillstånd och behof föreslagit, att för år 1871 måtte å extra stat anvisas enahanda belopp, som tillförene, eller 20,000 R:dr.

Stats-Utskottet delar åsigten om det fortfarande behofvet deraf, att medel för ifrågavarande ändamål varda anvisade, och tillstyrker derför,

att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:ts disposition, för *understödjande af mindre hamn- och brobyggnader* samt *upprensning af åar och farleder*, på Riksgälds-kontoret för år 1871 anvisa ett anslag af Tjugutusen R:dr.

8:o.

Tillökning af vågbrytaren utanför Wisby hamn.

Uti sistberörda nådiga Proposition har Kongl. Maj:t vidare föreslagit att för tillökning af *vågbrytaren* utanför *Wisby hamn*, i enlighet

med en af Öfversten O. Modig, Öfverste-löjtnanten F. W. Leijonancker samt Majorerne E. A. Remmer och A. Grafström uppgjord plan, måtte beviljas ett statsanslag af 130,000 R:dr; och att deraf till utgående under år 1871 måtte anvisas Tjugutusen R:dr.

Af bilagan N:o 5 a) vid den nådiga Propositionen inhemtas, att Chefen för Kongl. Civil-departementet funnit ifrågavarande arbete vara af högsta behof påkalladt för skyddandet af den dyrbara hamnanläggningen, som år 1863 fullbordats med en kostnad af 543,711 R:dr och hvartill Statsverket bidragit med 245,437 R:dr 50 öre. Den nuvarande vågbrytaren skyddar nemligen icke den yttre hamnen mot sjögång och uppgrundning. Enligt hvad bemälde Departements-chef vidare anmält, hafva mindre reparationer väl blifvit på Wisby stadskassas bekostnad verkställda, men nya skador hafva derefter uppstått, hvarföre Chefen för södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Majoren Remmer hade uppgjort plan till vågbrytarens förstärkning och sammanbyggnad å norra sidan med land. Sedan stadsfullmäktige i Wisby gjort underdånig framställning om statsanslag till det belopp, som erfordrades för utförandet af de utaf Remmer i berörda plan föreslagna arbeten, hvilka beräknats kosta 156,500 R:dr, samt 1868 års Riksdag för reparation af vågbrytaren på yttre sidan anslagit ett belopp af 9,000 R:dr, hade Chefen för väg- och vattenbyggnadskorpsen samt Öfverste-löjtnanten Leijonancker jemte Majorerne Remmer och Grafström å stället hållit besigtning, hvarvid de uttalat den åsigt, att hamnbyggnaden på ändamålsenligaste sätt och med minsta kostnad kunde förstärkas och skyddas genom att sammanbygga den nuvarande vågbrytarens norra ända med land. För sådan sammanbyggnad hade af dem blifvit uppgjord plan och kostnadsförslag, hvilket sistnämnda upptager kostnaden till 130,000 R:dr. Då, enligt Wisby stadsfullmäktiges uppgift, Wisby stad för hamnanläggningen uppoffrat alla sina tillgångar och kommunalutskylderna redan vore så höga att samhället icke förmådde genom uttaxering anskaffa det nu erforderliga beloppet, hade bemälde stadsfullmäktige uti sin ofvanberörda underdåniga framställning uttalat den förhoppning, att, vid sagde förhållande och då de nödiga arbetena blifvit en följd deraf att Statens väg- och vattenbyggnadsingeniörer vid tiden för hamnanläggningens utförande saknat tillräcklig erfarenhet i fråga om hamnbyggnader mot öppna hafvet, deras framställning skulle vinna bifall. Stadens Magistrat och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet hade jemväl förenat sig i stadsfullmäktiges framställning, hvarvid sistnämnda myndighet för egen del anfört: att emot det behöfliga beloppets upplånande mötte betänklighet, enär staden

den genom förut för hamnbyggnaden ingångna förbindelser åtagit sig årliga utbetalningar, som svårligen tålde tillökning; att af statsmedel årligen ansloges icke obetydliga belopp till kommunikationsanstalters förbättrande och jernvägsanläggningar men att, med undantag af hvad som förut lemnats till Wisby hamn, Gotland icke blifvit delaktigt uti sådana anslag; att billigheten derföre syntes tala för att det ändamål, för hvilket denna provins nu påkallade Statens biträde, icke lemnades å sido, äfven om, hvilket tacksamt erkändes, Staten redan för denna sak gjort betydande uppoffringar; att det aldrig kunde blifva likgiltigt för moderlandet att en säker förbindelse funnes med denna aflägsna öprovins; att den lämpligaste orten för sådan förbindelse på Gotland vore Wisby stad, men att för denna orts lämplighet härför utgjorde dess hamns underhållande ett oeftergifligt vilkor, hvaruti Staten derföre egde ett omedelbart intresse.

I sammanhang härmed har Utskottet förehaft en inom Andra Kammaren af Herr *E. Leijer* väckt motion (N:o 1), deruti, på anförda skäl, blifvit föreslaget, att Riksdagen måtte, i enlighet med ofvanomförmälda förslag, dels anvisa en summa af 130,000 R:dr, antingen på en gång eller fördelad på flera år, för den utanför Wisby hamn befintliga vågbrytarens fullbordande genom sammanbindning med land, dels anslå den summa af 32,000 R:dr, som blifvit beräknad för uppmuddring af bassinen efter vågbrytarens sammanbindning med land.

På grund af de omständigheter och förhållanden, hvilka vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t blifvit af chefen för Kongl. Civildepartementet i underdånighet framställda och af Utskottet här ofvan anförda, samt då den af nyssnämnde motionär omförmälda uppmuddring af hamnbassinen, enligt Utskottets åsigt, tillhör densammas underhåll och således bör kommunen åligga, anser sig Utskottet böra hemställa,

att för tillökning af *vågbrytaren* utanför *Wisby hamn*, i enlighet med uppgjord och af Kongl. Maj:t i nåder gillad plan, måtte, under förbehåll att Wisby stad förpligtas att till det djup, som Kongl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, låta uppmuddra och underhålla hamnbassinen, till Kongl. Maj:ts disposition beviljas ett statsanslag af Etthundra trettiotusen Riksdaler att utgå under de vilkor, som för tillgodonjutande af dylika statsbidrag vid innevarande riksdag varda bestämda, samt deraf till utgående från Riksgälds-kontoret under år 1871 anvisa ett belopp af Tjugu tusen Riksdaler.

C) Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.

9:o.

Anslag till myrutdikningar och vattenaftappningar inom de norra länen.

För sådana utdikningar och aftappningar i *Norrbottens*, *Westerbottens*, *Wester-Norrlands*, *Jemtlands*, *Gefleborgs* och *Stora Kopparbergs län* samt *Elfdals*, *Fryksdals*, *Jösse* och *Nordmarks härader* i *Wermlands län*, som hufvudsakligen afse att förminska frostländigheten, har Kongl. Maj:t, uti den nådiga Propositionen om statsverkets tillstånd och behof, äskat att för år 1871 ett belopp af Nittio tusen Riksdaler måtte ställas till Kongl. Maj:ts nådiga disposition.

Härförutan har uti särskilda inom Andra Kammaren väckta motioner (N:is 126 och 193) blifvit yrkadt, af Herr *P. Jonsson* från Westerbottens län samt Herr *P. J. Warberg*, att det af Kongl. Maj:t i ofvanberörda hänseende äskade anslag måtte förhöjas till det belopp, hvarmed detsamma utgått före år 1869, eller Etthundra tjugutusen Riksdaler.

Ehuru Stats-Utskottet ingalunda förbiser att utdikningsarbetena inom ifrågavarande delar af landet otvifvelaktigt medverka att förekomma missväxt, har dock Utskottet för sin del icke funnit skäl, att under nuvarande mindre gynsamma finansiela förhållanden föreslå tillökning i det belopp, hvartill ifrågavarande anslag vid sistförflutna riksdag bestämdes, och Utskottet får derföre hemställa,

att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:ts disposition för år 1871 på Riksgälds-kontoret anvisa ett belopp af Sextiotusen R:dr att från Riksgälds-kontoret utgå såsom anslag utan återbetalningsskyldighet till understödjande af sådana *myrutdikningar* och *vattenaftappningar* inom *Norrbottens*, *Westerbottens*, *Wester-Norrlands*, *Jemtlands*, *Gefleborgs* och *Stora Kopparbergs län* samt *Elfdals*, *Fryksdals*, *Jösse* och *Nordmarks härader* i *Wermlands län*, som företrädesvis afse att förminska frostländigheten; dock under vilkor, dels att sådant understöd icke i något fall får öfverstiga en tredjedel af den för arbetets utförande, enligt fastställd plan, beräknade kostnad; dels att anslaget må, utan någon viss fördelning mellan de särskilda länen, företrädesvis anvisas till sådana större företag, som anses i väsendtlig mån befrämja det dermed afsedda ändamål eller frostländighetens förminskande; dels att vederbörande kom-

muner, föreningar eller enskilda alltid skola hafva förbindelse att icke allenast tillskjuta hvad derutöfver för arbetets fullbordande erfordras, utan ock att för all framtid behörigen underhålla de afloppsgrafvar och andra för ändamålets vinnande utförda arbeten, som med statsbidrag blifvit understödda; dels slutligen att Kongl. Maj:t må ega att, i de fall der sådant anses vara af behofvet påkalladt, i nåder medgifva att någon del af anslaget må förskottsvis till vederbörande utbetalas;

hvarjemte Riksdagen behagade föreskrifva,

att, för tillgodonjutande af ifrågavarande understöd, skola i öfrigt lända till efterrättelse de vilkor och bestämmelser, som Riksdagen, med anledning af det Memorial Utskottet derom särskildt skall afgifva, kommer att fastställa.

10:o.

Lån för befrämjande af myrutdikningar och vattenaftappningar inom rikets mellersta och södra län.

För att användas till låneunderstöd för *befrämjande* af *utdikningar* och *aftappningar* af *sanka trakter* och *sjöar för beredande af odlingsföretag inom rikets mellersta och södra län* har Kongl. Maj:t äskat att Riksdagen måtte för år 1871 anvisa lika belopp, som vid flera föregående riksdagar blifvit beviljadt eller 50,000 R:dr.

I sammanhang härmed har Utskottet tagit under öfvervägande en af Herr *Sven Nilsson* inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 212), att den summa, som för 1871 ställes till Kongl. Maj:ts disposition för att användas till lån för befrämjande af utdikningar och aftappningar af sanka trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag inom rikets mellersta och södra län, måtte af Riksdagen bestämmas till Ett hundra tusen Riksdaler.

Ehuru Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uti det afgifna generalförslaget upplyst att åtskilliga planer till sjösänkningar och sanka trakters utdikning, hvartill begärda lånebidrag af 1870 års fond icke kunnat i anseende till dess otillräcklighet anvisas, finnas hos Styrelsen förvarade, anser dock Utskottet skäl icke förefinnas att för nästkommande år höja det ifrågavarande anslaget utöfver det belopp Kongl. Maj:t äskat och hvartill detsamma sedan flera år tillbaka varit bestämdt; och Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:ts disposition för år 1871 på Riksgälds-kontoret anvisa en summa af Femtio tusen Riksdaler, att utgå såsom lån för *befrämjande* af *utdikningar* och *aftappningar* af *sanka trakter* och *sjöar* till *beredande af odlingsföretag* inom *rikets mellersta* och *södra län*, samt att för erhållande af lån utaf ifrågavarande medel skola lända till efterrättelse de vilkor och bestämmelser, som Riksdagen, med anledning af det Memorial Utskottet derom särskildt skall afgifva, kommer att fastställa.

11:o.

Angående sänkning af Wiska-ån.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 37) har Herr *O. Thorell* föreslagit att Riksdagen måtte till det bolag, som inom *Wings* och *Herna socknar* i *Åhs härad* af *Elfsborgs län* blifvit bildadt i och för sänkning af *Wiska-ån* från fallet vid Netta qvarn, på sätt hos Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen förvarade handlingar utvisa, på vanliga vilkor bevilja ett amorteringslån, stort trettiofem tusen Riksdaler, att af ofvannämnda bolag lyftas, om icke hela, åtminstone halfva summan innevarande år.

Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, som uti sitt generalförslag uppfört ifrågavarande arbetsföretag, uppgifver att kostnaden derför enligt godkänd plan blifvit beräknad till 58,000 R:dr och att den areal, som derigenom skulle blifva odlingsbar, upptagits till 1,000 tunnland eller 5,768 qvadratref; och har styrelsen, under erinran att för dylika arbetsföretag hittills såsom lån icke beviljats högre understöd, än som motsvarar hälften af den beräknade kostnaden, såsom bidrag för detta arbete i första klassen uppfört 29,000 R:dr.

Då Utskottet för sin del anser att, derest ifrågavarande åsänkningsarbete skulle befinnas vara af den beskaffenhet, att låneunderstöd för detsammas utförande bör beviljas, tillgång dertill bör kunna beredas af de medel, som, enligt hvad Utskottet i nästföregående punkt föreslagit, torde komma att ställas till Kongl. Maj:ts disposition, har Utskottet funnit sig

icke kunna tillstyrka att Riksdagen för *Wiska-åns* sänkning beviljar något särskildt låneunderstöd.

12:o.

Angående sänkning af sjön Roten i Jönköpings län.

Med anförande af åtskilliga bevekande omständigheter har Herr *C. F. Kjellman*, uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 48) föreslagit, att Riksdagen måtte bevilja det af sex uppgifne personer bestående bolag, hvilket bildats för sänkning af sjön *Roten*, i *Unnaryds socken* af *Westbo härad* och *Jönköpings län*, ett anslag af 500 R:dr såsom gåfva och 500 R:dr såsom räntefritt lån under fem års tid.

Enligt motionärens uppgift hade kostnaden för ifrågavarande arbetsföretag blifvit beräknad till 2,420 R:dr, hvarigenom skulle vinnas en jordrymd af 300 tunnland; men arbetet hade måst afstadna till följd deraf att oförutsedda kostnader uppstått genom nödvändigheten att bortspränga ett under vattnet påträffadt berg. Det redan utförda arbetet hade under sistlidet års svåra hungersnöd beredt uppehälle åt den dervid använda arbetspersonal; men bolagsmännen saknade nu nödiga tillgångar att fullborda detsamma.

Då den plan för arbetets utförande, som blifvit uppgjord, icke varit underställd Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens pröfning samt af de ingifna handlingarne icke med tillförlitlighet kan bedömas hvarken huru stor summa, som för arbetets fullbordande erfordras, eller det gagn, som detsamma kan komma att medföra, har Stats-Utskottet, som förmodar att, derest, vid närmare utredning af förhållandena, skäl skulle förefinnas att för ändamålets vinnande bevilja något statsunderstöd, sådant kan erhållas af de för dylika arbetsföretag till Kongl. Maj:ts disposition ställda medel, ansett sig böra hemställa,

att några särskilda medel för ifrågavarande sjöaftappning icke må af Riksdagen beviljas.

13:o.

Angående sänkning af Ifösjön inom Willands härad och Christianstads län.

Under erinran att vid de flesta riksdagarne alltsedan år 1847 riksdagsmännen för Willands härad af Christianstads län begärt understöd af allmänna medel för sänkning af den inom nämnda härad belägna *Ifösjön*, har Herr *Sven Nilsson* uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 211) förnyat sin vid sistförflutna riksdag gjorda framställning att 54,000 R:dr, utgörande icke fullt tvåtredjedelar af den beräknade kostnadssumman, måtte såsom lån på billiga vilkor beviljas för nämnde sjös sänkning.

Uti 14:de punkten af sitt vid sistlidet års riksdag afgifna Utlåtande N:o 43 hemställde dåvarande Stats-Utskott att, enär af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens då afgifna generalförslag inhemtades att Ifösjöns sänkning inginge ibland de arbeten, som af bemälde Styrelse föreslagits till erhållande af understöd utaf de medel, som komme att ställas till Kongl. Maj:ts disposition för vattenaftappningar inom mellersta och södra delarne af riket, något särskildt anslag för ifrågavarande ändamål icke måtte af Riksdagen beviljas; och nuvarande Stats-Utskott anser sig på enahanda skäl böra hemställa,

att Herr Sven Nilssons ifrågavarande motion lemnas utan afseende.

14:o.

Upprensning af den del af Olands-ån, som är belägen nedanför Walde qvarn.

Herr *Pehr Pehrsson* från Stockholms län har jemväl uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 214) förnyat sitt vid de tvänne sistföregående riksdagarne gjorda yrkande att Riksdagen måtte till verkställande af gräfning uti och upprensning af den del utaf *Olands-ån*, som är belägen nedanför Walde qvarn, bevilja ett låneunderstöd af 102,400 R:dr, motsvarande ungefär $^2/_3$:delar af den beräknade kostnaden, under vilkor att, i likhet med hvad som medgifvits vid låneunderstödets beviljande för upprensning af öfra delen utaf ifrågavarande å, under arbetstiden, hvilken antagits till fyra år, icke någon ränta å lånebeloppet skall beräknas eller afbetalning å kapitalet ega rum, men att efter nämnda tid låntagarne skola vara skyldige att årligen inbetala 8 procent af lånesumman, deraf 5 procent såsom ränta och 3 procent såsom amortering å kapitalet.

Till bemötande af detta yrkande anfördes af sistlidet års Stats-Utskott att statsverkets ställning lika litet vid 1869, som vid 1868 års riksdag medgåfve anvisande af det begärda låneunderstödet; och då enahanda förhållande ännu fortfar, hemställer Utskottet,

att ifrågavarande framställning icke heller nu må af Riksdagen bifallas.

15:o.

Angående sänkning af sjöarne Bjur- eller Bjersjön, Liatorpsgölen och Örsjön.

Under anförande att särskilda bolag blifvit bildade för sänkning af sjöarne *Bjur-* eller *Bjersjön*, *Liatorpsgölen* och *Örsjön*, belägna inom *Stenbrohults* och *Wirastads socknar* af *Kronobergs län*, för hvilka sjöars sänkning kostnaden, enligt uppgjorda och behörigen granskade under-

sökningar och förslager, uppginge till 22,819 R:dr 50 öre, deraf för Bjur- eller Bjersjön 7,919 R:dr 50 öre, för Liatorpsgölen till 6,900 R:dr och för Örsjön till 8,000 R:dr, har Herr *A. Medin*, uti en inom Andra Kammaren väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 221) föreslagit, att dessa bolag måtte tillerkännas, hvart och ett efter sitt kostnadsförslag, en tredjedel utan återbetalning och en tredjedel såsom lån, efter de grunder Riksdagen bestämmer, hvarefter intressenterna skulle tillförbinda sig erlägga den tredje delen.

belägna inom Stenbrohults och Wirastads socknar af Kronobergs län.

Då de statsunderstöd, som för sjösänknings- och vattenaftappningsföretag inom mellersta och södra delarne af riket under de sednast förflutna åren blifvit anvisade, uteslutande utgått under form af lån, men icke såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och då någon giltig anledning icke förefinnes att häruti för framtiden göra ändring, hemställer Utskottet,

att Herr Medins ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 Mars 1870.

På Utskottets vägnar:

FREDRIK ALEXANDER FUNCK.

Sammandrag af de uti Stats-Utskottets Utlåtande N:o 36 tillstyrkta statsbidrag för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader och vattenkommunikationer samt vattenaftappningsföretag.

	Anslag.		Lån.		Summa anslag.		Summa lån.		Summa anslag o. lån.	
A.) **Väganläggningar och vägförbättringar.**										
Till fond för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar	150,000	—	——	—	——	—	——	—	——	—
För väganläggning mellan Åsele och Wilhelmina kyrkoby i Westerbottens län	5,000	—	——	—	155,000	—	——	—	155,000	—
B.) **Hamn- och brobyggnader.**										
Till fond för understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder	20,000	—	——	—	——	—	——	—	——	—
För tillökning af vågbrytaren utanför Wisby hamn 130,000 R:dr att utgå under år 1871 med	20,000	—	——	—	40,000	—	——	—	40,000	—
C.) **Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.**										
Till fond för myrutdikningar och vattenaftappningar inom de sex nordligaste länen jemte fyra härader af Wermlands län	60,000	—	——	—	——	—	——	—	——	—
Till fond för understödjande af utdikningar och aftappningar af sanka trakter och sjöar i öfriga delar af riket	——	—	50,000	—	60,000	—	50,000	—	110,000	—
Summa R:mt	——	—	——	—	255,000	—	50,000	—	305,000	—